

DE LEGE FERENDA: CAMERA PRELIMINARĂ**DE LEGE FERENDA: PRELIMINARY CHAMBER**

Dan-Sebastian Chertes¹
Avocat - Baroul Cluj

ABSTRACT

This article analyses the need to amend the preliminary chamber procedure regulated by the Criminal Procedure Code, while taking into account the influence of Decision no. 641/2014 issued by the Constitutional Court, on the aforementioned procedure.

By analyzing all 7 articles of the procedure (articles 342 to 348 of the Criminal Procedure Code), the author shows how their amendment can give rise to a fair and coherent procedure. Thus, the author deems it necessary to modify the object of the preliminary chamber, the provisions on its duration and on the actual procedure (especially as regards the deadline for filing the written submissions, the document through which the prosecutor remedies the irregularities in the indictment, the partial restitution solutions from which the prosecutor can choose, the measures of inquiry in this procedure), on the solutions that can be issued and on the settlement of the appeal against the resolution issued by the preliminary chamber of first instance.

REZUMAT

Prezentul articol analizează necesitatea modificării procedurii camerei preliminare, astfel cum este ea reglementată în prezent în Codul de procedură penală, având în vedere și influența deciziei Curții Constituționale nr. 641/2014 asupra desfășurării acesteia.

Trecând prin toate cele 7 articole ale procedurii (art. 342-348 Cod procedură penală), autorul indică modificările ce ar putea realiza o procedură coerentă și echitabilă. Astfel, autorul consideră necesar a fi modificate: obiectul camerei preliminare, prevederile referitoare la durata acesteia, la procedura propriu-zisă (în special în ceea ce privește termenul de depunere a memoriului de cameră preliminară, actul prin care procurorul remediază neregularitățile rechizitoriului, soluțiile de restituire parțială pentru care procurorul poate opta, posibilitatea administrării probelor în această procedură), la soluțiile care se pot pronunța și la modul de judecată a contestației încheierii pronunțate în fondul camerei preliminare.

---

¹ Autorul este avocat partener în cadrul SCPA Sergiu Bogdan & Asociații și poate fi contactat la adresa de e-mail: dan.chertes@law-sba.ro.

CUPRINS

I.	Preambul.....	11
II.	Obiectul procedurii.....	11
III.	Durata procedurii.....	12
IV.	Procedura propriu-zisă.....	12
V.	Soluțiile.....	17
VI.	Contestația.....	17
VII.	Concluzii.....	18

I. PREAMBLUL

Prezentul articol are ca scop analiza neexhaustivă a procedurii camerei preliminare sub aspectul necesității modificării acesteia, în vederea creării unei instituții coerente și echitabile. Propunerile sunt relevate și de problemele apărute în practica judiciară în ceea ce privește această instituție.

II. OBIECTUL PROCEDURII

Art. 342 C. proc. pen. prevede că procedura camerei preliminare are următorul obiect: „*Obiectul procedurii camerei preliminare îl constituie verificarea, după trimiterea în judecată, a competenței și a legalității sesizării instanței, precum și verificarea legalității administrării probelor și a efectuării actelor de către organele de urmărire penală (s.n.).*”

Având în vedere că în practică au existat situații în care, în opinia părților, în faza de cameră preliminară ar trebui să se stabilească și **încadrarea juridică corectă** pe care să o primească faptele pentru care a fost emis rechizitoriul, credem că art. 342 ar trebui modificat în acest sens, prin includerea expresă în obiectul camerei preliminare a verificării încadrării juridice.

Raportat la necesitatea verificării încadrării juridice în această procedură arătăm că în lipsa unui astfel de examen, efectuat de judecătorul de cameră preliminară, există riscuri de încălcare a drepturilor procesuale ale inculpaților. Astfel, în situația în care corectitudinea încadrării juridice se verifică doar în faza de judecată, ulterior încheierii camerei preliminare, constatându-se, spre exemplu, că încadrarea juridică corectă este una care ar genera o competență materială diferită (spre exemplu, a unei instanțe de grad ierarhic superior), ajungem în situația în care camera preliminară a fost judecată de un judecător de cameră preliminară de la o instanță necompetentă material. Într-o astfel de situație, *de lege lata*, nu există niciun remediu în sensul rejudecării camerei preliminare de instanța care ulterior devine competentă ca urmare a schimbării încadrării juridice. Prin urmare, ar fi necesar modificarea obiectului acestei instituții sub acest aspect.

Considerăm că atâta timp cât obiectul camerei preliminare privește și **verificarea competenței instanței sesizate** iar competența unei instanțe se verifică prin raportare la încadrarea juridică dată faptei/faptelor pentru care inculpatul a fost trimis în judecată ar trebui să fie inclusă expres în obiectul camerei preliminare și această verificare.

Posibilitatea schimbării încadrării juridice în camera preliminară ar genera și un alt beneficiu. În măsura în care noua încadrare juridică ar genera posibilitatea împăcării părților (de exemplu, situația în care schimbăm încadrarea din infracțiunea de delapidare în infracțiunea de furt), iar acest demers nu poate crea consecințe juridice decât dacă încadrarea este una care permite o astfel de cauză de înlăturare a răspunderii penale, dar care trebuie să intervină înainte de citirea actului de sesizare, ni se pare firesc ca părțile să cunoască încadrarea juridică corectă încă din această etapă a verificării legalității urmăririi penale, în ansamblul ei.

Sub acest aspect însă, suntem de acord că problema particulară a împăcării ar trebui soluționată mult mai ușor prin modificarea acestei instituții, respectiv al momentului până la care aceasta poate interveni.

De altfel, raportându-ne la Directiva 2012/13/UE privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale apare cât se poate de clar că dreptul la a cunoaște acuzația care îi este adusă unei persoane presupune o încadrare juridică corectă a faptei/faptelor pentru care este trimisă în judecată. Ținând cont că legiuitorul a avut în vedere la redactarea Codului implementarea acestei directive, astfel cum se arată în finalul Legii de punere în aplicare, considerăm că o modificare în acest sens al obiectului camerei preliminare nu ar face decât să suplinească o scăpare a legiuitorului sub acest aspect.

Față de această primă propunere remarcăm că în doctrină² s-a arătat sub acest aspect că în procedura camerei preliminare: „Corectitudinea încadrării juridice dată faptelor de către procuror nu face, în principiu, obiectul verificării, întrucât acest aspect de fond al acuzației ține de judecarea ei, nu de aptitudinea rechizitoriului de a investi instanța. Cu toate acestea, sunt situații în care neconcordanța dintr-o anumită încadrare și situația de fapt dedusă judecării constituie o neregularitate a rechizitoriului de natură a afecta stabilirea obiectului judecării (de exemplu, reținerea dispozițiilor privind infracțiunea continuată, dar descrierea unui singur act material)”. Așadar, nu se exclud *de plano* nici în reglementarea actuală discuții referitoare la încadrarea juridică.

Ținem să precizăm că propunerea noastră nu vizează stabilirea unui rol activ al judecătorului prin atribuirea directă acestuia a posibilității schimbării încadrării juridice în această procedură, ci doar a verificării și a încadrării juridice sub aspectul corespondenței acesteia cu fapta în materialitatea sa, cu consecința, în cazul unei neconcordanțe, de a solicita Parchetului remedierea acestei neregularități.

III. DURATA PROCEDURII

Art. 343 C. proc. pen. stabilește că: „Durata procedurii în camera preliminară este de cel mult 60 de zile de la data înregistrării cauzei la instanță.”

În opinia noastră, termenul stabilit pentru cameră preliminară, deși îi înțelegem rațiunea instituirii – celeritatea procedurii, nu are niciun efect practic, atâta timp cât el a fost considerat unul de recomandare³. În lipsa unui efect practic, textul art. 343 C. proc. pen. poate la fel de bine să lipsească. Aceasta cu atât mai mult cu cât, după cum s-a arătat și în doctrină⁴, termenul fusese instituit de legiuitor prin raportare la procedura inițială a Camerei, care înainte de Decizia nr. 641/2014 a Curții Constituționale⁵ era exclusiv scrisă.

În modul actual de desfășurare a acestei proceduri, termenul mai sus amintit ar putea fi deturnat de la scopul pentru care a fost instituit, ajungându-se la atingeri importante dreptului la apărare sub singurara motivare a respectării acestuia. Posibil ca din cauza acestui termen încă în vigoare se acordă deoseori un termen minimal de 20 de zile pentru a se invoca cereri sau excepții, chiar și în cazul unor dosare de urmărire penală voluminoase pe care e foarte posibil ca nici măcar judecătorul de cameră să nu aibă posibilitatea obiectivă a-l parcurge.

IV. PROCEDURA PROPRIU-ZISĂ

Având în vedere că de la adoptarea Codului și până în prezent a intervenit o decizie a Curții Constituționale prin care s-a statuat neconstituționalitatea procedurii datorită încălcării dreptului la un proces echitabil din perspectiva contradictorialității și a oralității, credem că legiuitorul ar trebui să intervină și să modifice sub acest aspect textele legale de la art. 344-347 C. proc. pen. Aceasta deoarece în prezent modul de desfășurare a procedurii este o creație jurisprudențială.

IV.1. Raportat la modul de desfășurare a procedurii camerei preliminare configurate distinct ca efect al Deciziei Curții Constituționale mai sus amintite, prima problemă pe care legiuitorul ar trebui să o aibă în vedere este modificarea art. 344 C. proc. pen. (Măsuri premergătoare), care ar trebui să prevadă obligația judecătorului de cameră preliminară raportat la părți (nu doar la inculpat) de transmitere atât a unei copii după rechizitoriu, cât și a drepturilor reținute de alin. 2 al art. 344 C. proc. pen.

Nuanțat față de o opinie exprimată în doctrină⁶, considerăm că și în actuala procedură reconfigurată jurisprudențial o copie a rechizitoriului ar trebui comunicată nu doar inculpatului, ci și părții civile, respectiv părții responsabile civilmente, având în vedere dreptul acestora de a formula cereri și ridica excepții cu privire la regularitatea rechizitoriului, legalitatea administrării probelor și legalitatea efectuării celorlalte acte de urmărire penală.

² I. Kuglay în M. Udrioiu (coord.), *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2015, p. 906, parag. 17.

³ *Idem*, p. 910, parag. 2. C.Voicu, D. Atasiei, în N.Volonciu, A.S.Uzlău (coord.), *Noul Cod de procedură penală comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2014, p. 885.

⁴ I. Kuglay în M. Udrioiu (coord.), *op.cit.*, p. 909, parag. 1.

⁵ Publicată în M.Of. nr. 887 din 5 decembrie 2014.

⁶ I. Kuglay în M. Udrioiu (coord.), *op.cit.*, p. 911, parag. 4. Din opinia enunțată de autoare se înțelege că doar inculpatului i se va comunica o copie după rechizitoriu.

IV.2. O altă discuție pe care ar trebui să o aibă în vedere legiuitorul într-o viitoare modificare a procedurii privește termenul minim de 20 de zile stabilit pentru depunerea cererilor și excepțiilor, termen reținut în actuala reglementare de alin. 2 al art. 344 C. proc. pen.

La fel ca durata camerei preliminare și acest termen prezenta relevanță în reglementarea inițială a procedurii. La acest moment, însă termenul poate să fie unul mai mult vătămător, după cum vom arăta în cele ce urmează.

S-a arătat în doctrină⁷ că acest termen nu este unul de decădere, opinie cu care suntem de acord atât pentru motivele invocate, cât și pentru modul în care trebuie catalogat acest termen prin prisma art. 268 C. proc. pen. Astfel, deoarece doar în cazul termenelor legale intervine această sancțiune, precizarea finală din alin. 2 al art. 344 C. proc. pen. „*Termenul este stabilit de către judecătorul de cameră preliminară, în funcție de complexitatea și particularitățile cauzei, dar nu poate fi mai scurt de 20 de zile*” demonstrează că nu avem de-a face cu un termen stabilit de lege, ci cu unul stabilit de judecător, în cazul acestuia fiind aplicabile prevederile alin. 3 ale art. 268 C. proc. pen. conform cărora sancțiunile aplicabile termenelor de altă natură decât cele reținute de primele două alineate sunt cele privitoare la nulități. Cum în actuala reglementare încălcările care atrag nulitățile absolute nu au în vedere termenele, putem afirma că analiza încălcării termenului stabilit de judecătorul de cameră preliminară pentru depunerea cererilor și excepțiilor se poate face doar din perspectiva unei eventuale nulități relative. În măsura în care se acceptă fie, în viitor, prin abrogarea art. 343 C. proc. pen., fie în prezent, așa cum am arătat și mai sus, că termenul prin care se stabilește durata camerei preliminare este unul de recomandare, nu credem că s-ar putea identifica vreo vătămare procesuală, dacă vreuna dintre părți depășește termenul stabilit de judecător pentru depunerea cererilor și excepțiilor.

Totuși, pentru a crea o procedură coerentă, care să împace principiul celerității cu cel al dreptului la apărare, credem că ar fi util ca într-o nouă formă textul articolului să prevadă că judecătorul **poate** stabili un termen până la care părțile pot depune în scris cereri și excepții, stabilind la acel moment și termenul de judecată la care acestea, dacă există, vor fi discutate în contradictoriu. De asemenea, în măsura în care în termenul stabilit sau până înainte de termenul de judecată părțile depun memoriile privind obiectul camerei preliminare, judecătorul le va comunica Parchetului, pentru a putea formula o poziție, scrisă sau orală.

Credem însă că varianta ideală a acestei etape nu ar trebui să aibă în vedere alte termene, decât cele fixate pentru judecarea procedurii. Astfel, s-ar putea menține, strict în favoarea inculpatului pentru a-și putea pregăti apărarea, un termen minim de la comunicarea rechizitoriului față de care judecătorul de cameră preliminară nu va putea stabili termenul de judecare a procedurii. Raportat la acest termen, judecătorul va stabili prima ședință de judecată până la care inculpatul și celelalte părți vor putea depune cereri și excepții.

Reconfigurând astfel procedura, nu am face decât să o facem ca aceasta să se desfășoare în parametri deja cunoscuți. Dacă până înainte de introducerea acestei etape preliminare, excepțiile și cererile prealabile citirii actului de sesizare se soluționau la primul termen în care procedura de citare era legal îndeplinită, de ce nu s-ar putea utiliza același tipar și pentru camera preliminară devenită contradictorie? E mult mai probabil ca astfel procedura să devină mult mai coerentă decât în actuala reglementare.

Ca un argument necesar în favoarea reconfigurării acestor prevederi, arătăm că doctrina actuală⁸ consideră că și de *lege lata*, prin raportare la efectele deciziei Curții Constituționale anterior amintite, judecătorul de cameră preliminară ar trebui să stabilească o ședință de judecată chiar dacă până la expirarea termenului stabilit nu s-au depus în scris cereri și excepții, deoarece acestea ar putea fi invocate oral, în ședință, iar judecătorul va putea pune în discuția părților excepțiile invocate de acesta, din oficiu. Deși de principiu suntem de acord că din perspectiva respectării contradictorialității procedurii așa ar trebui procedat, avem rezerve că există sub acest aspect o practică unitară⁹ și numai pentru că, în actuala reglementare, judecătorul poate avea în vedere textul alin. 2 al art. 346 C. proc. pen. care stabilește că soluția acolo reținută are în vedere situația în care la expirarea termenelor de la art. 344 alin. 2 sau 3 C. proc. pen. nu s-au formulat cereri sau excepții sau nu acestea nu au fost ridicate din oficiu.

⁷ *Idem*, p. 912, parag. 12-16.

⁸ *Idem*, p. 911, parag. 8-9.

⁹ Cu titlu de exemplu, în sensul în care, dacă nu s-au invocat cereri și excepții de către inculpat, nu s-a fixat o ședință de judecată în care să existe posibilitatea invocării acestora oral, a se vedea: Trib. Mureș, s.p., înch. pen. cam. consiliu nr. 75/13.05.2015, document disponibil online la adresa <http://rolii.ro/hotarari/566fd727ef476c9dd59c6e78> (ultima accesare: 16.01.2016).

Conclusiv, considerăm necesară eliminarea prevederii unui termen de depunere a memoriului de cameră preliminară.

IV.3. Considerăm că într-o viitoare reglementare legiuitorul ar trebui să fie mai clar sub aspectul menționării exprese a actului prin care procurorul remediază neregularitățile actului de sesizare.

Sub acest aspect, *de lege lata*, s-a considerat că nu este neapărat important ce denumire poartă acest act, ci, mai important, ce ar trebui să conțină acesta¹⁰.

Cu toate acestea, s-a opinat distinct raportat la soluția emiterii unui nou rechizitoriu. Astfel, într-o opinie¹¹ s-a arătat că remedierea neregularităților din rechizitoriu se poate face printr-un „*nou exemplar original al rechizitoriului inițial, dar care cuprinde elementele constatate ca fiind lipsă*”. Într-o altă opinie¹², s-a arătat că emiterea unui nou rechizitoriu nu este o soluție legală, deoarece, printre alte motive, acesta este un act reglementat a fi emis în faza de urmărire penală, nu în cea de cameră preliminară.

Înclinând să fim de acord *de lege lata* cu cea de-a doua opinie, cu anumite rezerve¹³, considerăm însă, că *de lege ferenda* ar fi mult mai coerent dacă legiuitorul ar prevedea expres remedierea neregularităților prin transmiterea rechizitoriului inițial, în forma remediată. Astfel, pentru a evita orice problemă care s-ar putea ridica din emiterea unui **nou** rechizitoriu, tehnic, rechizitoriul remediat ar putea fi transmis purtând ca dată de emisie data inițială, cu precizarea datei de remediere a acestuia și aceea a reconfirmării de către procurorul ierarhic superior a legalității și temeiniciei acestuia, raportat la art. 328 alin. 1 C. proc. pen.

Credem că doar în această viitoare formulare ar fi respectate și prevederile art. 327 C. proc. pen. din care reiese cât se poate de clar că sesizarea instanței de către procuror se face prin rechizitoriu, iar clasarea sau renunțarea la urmărire se face prin ordonanță. Combinarea în procedura camerei preliminare a sesizării instanței într-o modalitate „cumulată”, prin rechizitoriu neregularitar întocmit și printr-o ordonanță de regularizare a lui care, în practica judiciară, conține un dispozitiv identic cu cel al unui rechizitoriu, creează un hibrid fără nicio valoare procesuală. Aceasta chiar și numai pentru că prevederile art. 286 alin. 2 C. proc. pen. privitoare la conținutul ordonanței și cele ale art. 328 alin. 1 C. proc. pen. privitoare la conținutul rechizitoriului au o relație ca cea între parte și întreg, dispozițiile de la cuprinsul rechizitoriului înglobându-le pe cele de la cuprinsul ordonanței, dar conținând elemente suplimentare, printre care dispoziția de trimitere în judecată, mențione absentă din alin. 2 al art. 286 C. proc. pen.

Necesitatea existenței unui rechizitoriu (fie el și remediat) ca act unic față de care se desfășoară ulterior judecata credem că este și o cerință implicită a Directivei 2012/13/UE privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale (art. 6 par. 3). Credem că doar existența unui act unic de acuzare poate răspunde cerinței Directivei ca până „*cel târziu la prezentarea fondului acuzării în instanță, se oferă informații detaliate cu privire la acuzare, inclusiv natura și încadrarea juridică a infracțiunii, precum și forma de participare a persoanei acuzate*”.

IV.4. O altă problemă a procedurii în discuție ține de posibilitatea procurorului de a adopta, ulterior încheierii intermediare a instanței, pronunțate în baza art. 345 C. proc. pen., soluții de modificare parțială a rechizitoriului sub aspectul celor dispuse prin acesta, respectiv dacă e posibil ca procurorul să renunțe parțial la acuzații față de o persoană, să renunțe la acuzații în totalitate față de o persoană (în cauzele cu mai mulți inculpați) sau să adopte o soluție de restituire parțială a cauzei (raportat la o anumită faptă sau persoană) sau să dispună modificarea rechizitoriului în sensul disjungerii prin acesta a anumitor fapte.

Dacă avem în vedere textul actual al alin. 3 al art. 345 C. proc. pen., aparent, soluția *de lege lata* la problemele mai sus enumerate este simplă și unitară: nu se pot dispune de către procuror astfel de soluții prin actul prin care remediază rechizitoriul sau răspunde la solicitarea instanței din încheierea intermediară.

Cu toate acestea, considerăm necesar a ne nuanța răspunsul atât în ceea ce privește aplicarea actuală a textului legal, cât și *de lege ferenda*.

¹⁰ I. Kuglay în M. Udriou (coord.), *op.cit.*, p. 914-915, par. 10-17.

¹¹ C. Voicu, D. Atasei, în N. Volonciu, A.S. Uzlău (coord.), *op.cit.*, p. 893.

¹² I. Kuglay în M. Udriou (coord.), *op.cit.*, p. 914, par. 11.

¹³ Nu considerăm, așa cum o face autoarea citată, că problema emiterii unui nou rechizitoriu, remediat, este împiedicată de faza procesuală în care ne aflăm, atâta timp cât problema rechizitoriului este aceea că nu este regulamentar întocmit. Soluția unui act separat, anexă la rechizitoriu, ni se pare, de lege ferenda, o ciudățenie procesuală, instanța ajungând astfel să fie sesizată prin rechizitoriu și „act adițional la rechizitoriu”.

Printr-o încheiere intermediară a Curții de Apel Cluj¹⁴ s-a constatat nulitatea absolută a tuturor actelor de urmărire penală desfășurate cu privire la unul dintre inculpații trimiși în judecată. Pentru că ulterior Parchetul și-a menținut poziția de trimitere în judecată și față de acesta, instanța, prin încheierea finală de cameră, a dispus restituirea cauzei la Parchet doar în ceea ce privește pe acesta.

Prin urmare, dacă judecătorul de cameră preliminară poate dispune restituirea cauzei doar în ceea ce privește unul dintre inculpații trimiși în judecată, nu vedem de ce procurorul nu ar putea opta pentru această soluție *de lege lata*, din proprie inițiativă. Aceasta deoarece dacă judecătorul, prin încheierea intermediară exclude nu toate ci doar anumite probe direct legate de un anumit inculpat, procurorul poate considera că cele rămase nu sunt suficiente pentru a putea proba vinovăția acestuia, motiv pentru care apare firesc ca acesta să poată avea posibilitatea de a cere restituirea doar în ceea ce îl privește pe acesta.

Mai mult, textul legal menționează posibilitatea procurorului de a cere restituirea cauzei, înțelegându-se astfel cauza ca întreg. Dar atâta timp cât procurorul poate cere restituirea întregii cauze, de ce nu ar putea cere doar o restituire parțială? Considerăm că e aplicabil în acest caz principiul *qui potest plus, potest minus*.

Cât privește posibilitatea procurorului de a renunța la anumite acuzații sau de a dispune alte soluții ulterior încheierii intermediare prin care se dispun remedierea neregularităților și/sau excluderea probelor, credem că *de lege lata* este destul de dificil de admis posibilitatea adoptării altor soluții decât cele de solicitare a restituirii parțiale sau în întregime a cauzei. Aceasta deoarece textul alin. 3 de la art. 345 C. proc. pen. este destul de clar, menționând expres doar opțiunea procurorului de a menține trimiterea în judecată sau de a solicita restituirea cauzei, nu și posibilitatea de a adopta alte soluții (de exemplu, de clasare a cauzei, de încetare a procesului penal).

Cum vom arăta și în ceea ce privește soluțiile pe care ar trebui ca judecătorul de cameră preliminară să le aibă la îndemână, credem că *de lege ferenda* ar trebui să se legisfeze posibilitatea procurorului de a-și remedia rechizitoriul și sub acest aspect. Astfel, chiar dacă în procedura camerei preliminare controlul asupra limitelor judecătii ar trebui să îl aibă exclusiv judecătorul, apare excesiv ca, în măsura în care există una dintre cauzele care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale reținute de art. 16 C. proc. pen., pe care procurorul a omis-o în faza de urmărire penală, acest aspect să nu poată fi remediat în această procedură, ci ar trebui să se dispună începerea judecătii și doar în acea fază să se constate de către judecător existența acesteia.

În ceea ce privește posibilitatea ca în urma remedierii rechizitoriului să se poată dispune o soluție nouă, de disjungere a cauzei în ceea ce privește anumite fapte și/sau persoane, în actuala reglementare această opțiune nu este reglementată¹⁵, singurul mod în care s-ar putea ajunge la o astfel de soluție ar fi solicitarea procurorului de restituire parțială a cauzei în ceea ce privește anumite fapte și/sau persoane, cu consecința continuării urmăririi penale în dosarul nou format.

Credem că sub acest aspect și *de lege ferenda* opțiunea legislativă ar trebui să fie identică. Dacă pentru situațiile în care există vreo cauză care împiedică punerea în mișcare și exercitarea acțiunii penale este firesc ca să se prevadă în viitor posibilitatea procurorului de a remedia rechizitoriul în acest sens, în eventualitatea deciziei procurorului de continua urmărirea penală pentru anumite fapte și/sau persoane singura soluție procedural corectă este de a solicita restituirea parțială a cauzei.

IV.5. O ultimă problemă pe care am dori să o punem în discuție în ceea ce privește desfășurarea procedurii camerei preliminare privește posibilitatea administrării probelor în cadrul acesteia.

Pornim în analiza noastră de la reținerile Curții Constituționale din decizia nr. 641/2014: „60. [...] Curtea observă că, din reglementarea instituției camerei preliminare, se desprinde ideea imposibilității pentru judecătorul din această fază de a administra probe pentru a stabili legalitatea probelor administrate în faza de urmărire penală, nebeneficiind de contradictorialitate și oralitate, singura posibilitate pentru acesta fiind constatarea formală a

¹⁴ C.A. Cluj, s.p., înch. pen. cam. consiliu nr. 115/26.02.2015, document disponibil online la adresa <http://rolii.ro/hotarari/5671a009f2804b4756431240> (ultima accesare: 16.01.2016).

Pentru o detaliere a problemelor analizate în cadrul acestei jurisprudențe, a se vedea: D.-S. Chertes, *Curtea de Apel Cluj. Cameră preliminară. Elemente de nulitate a urmăririi penale și înlăturarea constatării tehnico-științifice*, articol publicat la data de 10.06.2015, disponibil online la adresa <http://www.juridice.ro/380093/curtea-de-apel-cluj-camera-preliminara-elemente-de-nulitate-a-urmaririi-penale-si-inlaturarea-constatarii-tehnico-stiintifice.html> (ultima accesare: 16.01.2016).

¹⁵ În același sens, că nu e posibilă adoptarea unei asemenea soluții în actuala reglementare, a se vedea: I. Kuglay în M. Udriou (coord.), *op.cit.*, p. 917, parag. 8.

legalității probelor sau necesitatea excluderii unora dintre acestea. Or, astfel cum s-a arătat anterior, organul de urmărire penală strânge și administrează probe atât în favoarea, cât și în defavoarea suspectului sau inculpatului, astfel încât, în situația în care în cauza respectivă sunt mai mulți inculpați, proba care acționează în favoarea unuia poate acționa în defavoarea celuilalt.

61. Totodată, Curtea observă că în anumite circumstanțe aspectele de fapt ce au stat la baza obținerii anumitor probe au relevanță directă și implicită asupra legalității probelor; or, imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a administra noi probe ori de a solicita depunerea anumitor înscrisuri, precum și lipsa unei dezbateri orale cu privire la aceste aspecte, îl pun pe acesta în postura de a nu putea clarifica situația de fapt, aspect ce se poate răsfrânge implicit asupra analizei de drept. Din această perspectivă, Curtea apreciază că rezultatul procedurii în camera preliminară referitor la stabilirea legalității administrării probelor și a efectuării actelor procesuale de către organele de urmărire penală are o influență directă asupra desfășurării judecății pe fond, putând să fie decisiv pentru stabilirea vinovăției/nevinovăției inculpatului. Or, reglementând în acest mod procedura camerei preliminare și având în vedere influența pe care această procedură o are asupra fazelor de judecată ulterioare, Curtea constată că legiuitorul a încălcat dreptul părților la un proces echitabil în componenta sa privind contradictorialitatea, oralitatea și egalitatea armelor.”

Criticile reținute de decizia Curții au fost aduse procedurii încă înainte¹⁶ de admiterea excepției, dar, evident, ele au fost mult mai discutate ulterior apariției deciziei Curții.

Astfel, s-a arătat că decizia Curții Constituționale „pare să admită posibilitatea administrării de probe”¹⁷ în această procedură, atâta timp cât critică, așa cum am arătat în paragrafele mai sus citate, exact aceste neajunsuri. Cu toate acestea, autorii arată, pe bună dreptate, că „ar fi exagerat să se considere că ar trebui să existe o cercetare a probelor similară unei cercetări judecătorești [...] în absența unor modificări legale corespunzătoare”.

Problema administrării probelor în faza camerei preliminare a fost subliniată și de alți autori¹⁸, care au arătat că: „În acord cu argumentele Curții Constituționale la pronunțarea deciziei nr. 641/2014, apreciez că în etapa judecății nu se mai poate relua problema nelegalității administrării altor probe (cu excepția celor obținute prin tortură sau derivate), însă **doar în măsura în care se consideră că etapa camerei preliminare permite administrarea probatoriului necesar pentru dovedirea eventualelor nelegalități** (s.n.). Într-o interpretare contrară, în sensul inadmisibilității administrării unui probatoriu în această etapă procesuală pentru a se face dovada nelegalităților, judecătorului de cameră preliminară și nici instanței de judecată, ulterior, nu le-ar fi asigurată deplinătate de jurisdicție cu privire la aspectele care pot face obiectul camerei preliminare, iar ulterior obiectul judecății, sens în care acuzația în materie penală nu ar fi supusă controlului deplin al unui magistrat independent și imparțial, or, o asemenea abordare implică, evident, încălcarea art. 6 din Convenție.”

Prin urmare, și noi considerăm că legiuitorul ar trebui să intervină și să reglementeze posibilitatea administrării probelor în faza camerei preliminare strict în ceea ce privește legalitatea administrării probelor enumerate în rechizitoriu și strânse în faza de urmărire penală.

Doctrina¹⁹ s-a exprimat în sensul că și *de lege lata* unele probe ar putea fi verificate sub aspectul legalității obținerii lor (ex: înregistrările audio sau audio-video prin administrarea probei cu expertiza autenticității acestor înregistrări). Deși suntem de acord că legalitatea anumitor probe nu poate fi verificată decât prin administrarea unui probatoriu, credem că în actuala reglementare un astfel de demers va fi viabil doar prin bună-voința judecătorului de cameră preliminară. Or, considerăm că aceasta nu este o garanție suficientă pentru un proces echitabil, motiv pentru care legiuitorul ar trebui să intervină foarte curând și în ceea ce privește acest aspect. Asta deoarece în configurarea actuală a textelor de la art. 432-348 C. proc. pen. nimic nu obligă judecătorul în această procedură în a administra probe sub aspectul anterior menționat.

¹⁶ C. Ghigheci, *Principiile procesului penal în noul Cod de procedură penală*, Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 273 și urm.

¹⁷ Gh. Mateuț, D. Nițu, L. Criste, *Aspecte actuale de drept și procedură penală*, Ed. Hamangiu, București, 2015, p. 73 și urm.

¹⁸ M.-Șt. Ghica, *Aspecte teoretice și practice ale judecătorului de cameră preliminară. Drepturi și obligații deontologice ale judecătorilor și avocaților*, articol publicat la data de 26.01.2015, disponibil online la adresa <http://www.juridice.ro/357682/aspecte-teoretice-si-practice-ale-judecatorului-de-camera-preliminara-drepturi-si-obligatii-deontologice-ale-judecatorilor-si-avocailor.html>, (ultima accesare: 16.01.2016).

¹⁹ Gh. Mateuț, D. Nițu, L. Criste, *op.cit.*, p. 74-78.

V. SOLUȚIILE

În opinia noastră, și sub aspectul soluțiilor care pot fi dispuse în această procedură actuala reglementare este criticabilă cel puțin pentru numărul limitativ al acestora.

V.1. Considerăm ca fiind criticabilă situația *de lege lata* în care judecătorul de cameră preliminară nu are posibilitatea restituirii dosarului la Parchet pentru încălcarea dreptului la apărare sau a dreptului la un proces echitabil. Aceasta deoarece în practică se întâlnesc situații de încălcare a dreptului la apărare care nu influențează atât probele administrate, cât lipsa posibilității exercitării dreptului la apărare. Spre exemplu, în situația în care inculpatul căruia i s-a adus la cunoștință punerea în mișcare a acțiunii penale și căruia i s-a restricționat accesul la dosar pentru 10 zile după punerea în mișcare a acțiunii penale și anterior, pe toată perioada cât avea calitatea de suspect în temeiul art. 94 alin. 4 C. proc. pen., este trimis în judecată înainte de expirarea celor 10 zile, judecătorul nu are la dispoziție vreo soluție de restituire a dosarului la Parchet.

Subliniem aici faptul că în mare parte lipsa reglementării unei asemenea soluții are în vedere situațiile omisive, în care comportamentul abuziv al procurorului duce la imposibilitatea exercitării unor drepturi în faza de urmărire penală. O astfel de situație este și cazul în care, după aducerea la cunoștință a punerii în mișcare a acțiunii penale, procurorul nu oferă un minim timp de gândire inculpatului referitor la posibilitatea apelării la procedura acordului de recunoaștere a vinovăției (art. 478 și urm. C. proc. pen.) sau, dacă acesta apelează la procedură, prin înaintarea unei cereri în acest sens, procurorul o ignoră.

Suntem de acord că reglementarea unei norme coerente sub acest aspect poate ridica anumite dificultăți, dar considerăm că ea este cât se poate de necesară, pentru a evita orice abuz din partea organului de urmărire penală.

Distinct, pentru încălcarea dreptului la apărare raportat la modul de administrare a probatoriului, deci în ceea ce privește acțiunile nu omisiunile organului de urmărire penală, considerăm că judecătorul poate și *de lege lata*²⁰ să excludă probele astfel administrate, cu consecința eventuală a restituirii cauzei la Parchet, în măsura în care au fost excluse toate probele.

V.2. O altă soluție pe care judecătorul de cameră preliminară ar trebui să o aibă la dispoziție²¹ este aceea de a pronunța încetarea procesului penal, dacă sunt îndeplinite condițiile reținute de art. 396 alin. 6 C. proc. pen., fie că a survenit una dintre situațiile de la art. 16 C. proc. pen. în această fază (de exemplu, părțile s-au împăcat în această procedură), fie că procurorul nu a observat incidența vreuneia dintre situații, intervenită încă din cursul urmăririi penale. Așa cum am arătat *supra* nu există nicio rațiune procesuală pentru care, mai ales dacă toți participanții la procedură sunt de acord că e incident un astfel de caz, să se dispună începerea judecării doar pentru a constata acest fapt în această fază procesuală.

VI. CONTESTAȚIA

O ultimă analiză în vederea exprimării unor propuneri *de lege ferenda* are în vedere procedura căii de atac a soluției pronunțate în fondul camerei preliminare.

VI.1 O primă problemă s-ar raporta la instanța competentă să judece contestația. În actuala reglementare, în situația în care instanța competentă să judece cauza în fond este judecătoria cea care judecă contestația la hotărârea din fondul camerei este tribunalul, dar cea care va judeca calea de atac exercitată împotriva hotărârii de fond (apelul) este curtea de apel.

După cum s-a arătat²², o astfel de situație pare o „anomalie fără nicio justificare”, atâta timp cât se ajunge ca o instanță inferioară celei care va judeca definitiv fondul cauzei, să judece definitiv problemele legate de camera preliminară.

²⁰ În acest sens, a se vedea: G. Zlati, *Tribunalul Cluj. Procedura camerei preliminare – admiterea contestației și restituirea cauzei la parchet în vederea refacerii urmăririi penale*, articol publicat la data de 15.10.2014, disponibil online la adresa <http://www.penamente.eu/2014/10/15/tribunalul-cluj-procedura-camerei-preliminare-admiterea-contestatiei-si-restituirea-cauzei-la-parchet-in-vederea-refacerii-urmarii-penale/> (ultima accesare: 16.01.2016). Judecătorul de cameră preliminară de la Tribunalul Cluj a arătat în hotărârea comentată că: „dacă s-ar accepta teza conform căreia nu a existat nicio încălcare a dreptului la apărare sau că, deși a existat, nulitatea relativă poate fi acoperită de instanță, consecința ar fi aceea de a lipsi de relevanță modul în care este efectuată urmărirea penală”.

²¹ I. Kuglay în M. Udriou (coord.), *op.cit.*, p. 917, parag. 8. Autoarea arată că, de lege lata, în cazul în care în această procedură „survine ori se constată existența vreunui caz dintre cele prevăzute de art. 16 C. proc. pen. [...] el nu poate fi valorificat în acest cadru”.

²² C. Lungănașu, *Contestația în procedura penală – câteva nemulțumiri*, articol publicat la data de 16.11.2015, disponibil online la adresa <http://www.juridice.ro/408825/contestatia-in-procedura-penala-cateva-nemultumiri.html>, (ultima accesare: 16.01.2016).

Soluția ni se pare și nouă cu atât mai ciudată cu cât pentru a da posibilitatea aceluiași judecător de a exercita atât funcția de verificare a legalității trimiterii în judecată, cât și pe cea a judecării, s-a înlăturat incompatibilitatea între aceste două funcții.

Pentru evitarea unor soluții inechitabile, considerăm și noi că ar trebui să-i revină competența de judecare a contestației la soluția din fondul camerei preliminare instanței care i-ar reveni competența să judece calea de atac a apelului în cauza respectivă.

VI.2 O altă precizare necesară pe care legiuitorul ar trebui pe viitor să o aducă textului *Contestației* este aceea că, dacă s-au declarat mai multe contestații, acestea se vor judeca de același judecător de la instanța competentă ierarhic superioară.

Precizarea nu este lipsită de importanță atâta timp cât în practică au existat situații în care contestațiile s-au judecat de judecători diferiți, ajungându-se ca soluția celui de-al doilea judecător să fie impusă de primul, respectiv contestațiile inculpaților judecate ulterior contestației Parchetului să rămână fără obiect²³, ca urmare a admiterii anterioare a contestației Parchetului.

VI.3. O modificare importantă pe care am propune-o privește posibilitatea ca în contestație instanța să aibă posibilitatea restituirii spre rejudecare a fondului camerei preliminare. Credem că discuția nu este lipsită de temeii atâta timp cât judecătorul din contestație poate ajunge în situația în care trebuie să analizeze el pentru prima dată în mod efectiv fondul acestei proceduri, în măsura în care judecătorul fondului camerei a făcut o analiză superficială a acestuia sau a răspuns formal prin respingerea în bloc a tuturor excepțiilor invocate de inculpat fără a motiva în vreun fel din punct de vedere legal această opțiune.

Modificarea ar fi firească pentru simplul motiv că nu este echitabil ca doar în calea de atac a camerei preliminare să se facă pentru prima dată o analiză efectivă a legalității administrării probelor. Mai mult, în această situație, inculpatul ar fi lipsit de o cale de atac atâta timp cât față de hotărârea din fond nu poate să reproșeze decât faptul că judecătorul nu a răspuns la niciuna dintre excepțiile sale.

VI.4. O ultimă modificare legislativă necesară privește problema atacării celor statuate de judecătorul de cameră preliminară prin încheierea preliminară. Astfel, art. 347 alin. 1 C. proc. pen. precizează că ceea ce se atacă prin contestație este încheierea prevăzută de art. 346 alin. 1 C. proc. pen. Problema care intervine într-o atare situație ține de critica asupra celor reținute într-o eventuală încheiere intermediară, dacă aceste rețineri nu au fost reluate și în încheierea pronunțată în temeiul art. 346 alin. 1 C. proc. pen.

Credem că art. 347 C. proc. pen. ar trebui modificat în sensul precizării că încheierea intermediară se poate ataca o dată cu cea finală. De altfel, similar, o astfel de propunere a fost formulată și în Minuta Comisiei nr. 1 – *Independența și responsabilizarea justiției, eficientizarea activității acesteia și creșterea performanței judiciare; integritatea și transparența sistemului judiciar* din 20 februarie 2015²⁴. Astfel, textul alin. 1 al articolului 347 ar trebui să aibă următoarea formulare: „În termen de 3 zile de la comunicarea încheierilor prevăzute la art. 346 alin. (1)-(4), procurorul, părțile și persoana vătămată pot face contestație. **Contestația poate privi și modul de soluționare a cererilor și a excepțiilor (s.n.)**.”

VII. CONCLUZII

Procedura camerei preliminare nu poate funcționa coerent și echitabil fără o intervenție cât mai rapidă a legiuitorului. Chiar dacă Curtea Constituțională poate înlătura elementele de neconstituționalitate ale textului legal nu poate înlocui legiuitorul pentru că nu poate adăuga la textul legal.

Până la o eventuală intervenție legislativă suntem siguri doar de două lucruri: 1) există mult mai multe propuneri care pot modifica benefic această procedură și pe care le așteptăm a fi exprimate de doctrină; 2)

²³ A se vedea: C.A. Cluj, s.p., înch. pen. cam. consiliu nr. 182/10.11.2015 (nepublicată). Instanța a reținut că: „Fiind stabilit cu titlu definitiv asupra desființării încheierii atacate, prezentele contestații sunt lipsite de obiect, hotărârea atacată nemaexistând în ființă, ceea ce face ca examinarea admisibilității căilor de atac promovate să nu mai prezinte relevanță.” Ținem să arătăm că este adevărat faptul că în speță contestațiile inculpaților erau declarate împotriva încheierii intermediare, aspect care le califică drept inadmisibile, dar acest detaliu nu se constituie ca un contraargument la cele propuse de noi, atâta timp cât la fel de bine contestațiile inculpaților puteau privi hotărârea pronunțată în temeiul art. 346 C. proc. pen.

²⁴ Textul minutei este accesibil online la adresa <http://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2015/03/minuta-20-februarie.pdf>, (ultima accesare: 16.01.2016).

prezentele propuneri au decența de a se considera modificabile ca urmare a unor critici care să le diminueze eventualele neajunsuri.

REFERENCES / BIBLIOGRAFIE

Chertes, D.-S., *Curtea de Apel Cluj. Cameră preliminară. Elemente de nulitate a urmăririi penale și înlăturarea constatării tehnico-științifice*, publicat online la data de 10.06.2015 la adresa www.juridice.ro (ultima accesare: 16.01.2016)

Ghica, M.-Șt., *Aspecte teoretice și practice ale judecătorului de cameră preliminară. Drepturi și obligații deontologice ale judecătorilor și avocaților*, publicat online la data de 26.01.2015, la adresa www.juridice.ro (ultima accesare: 16.01.2016)

Ghigheci, C., *Principiile procesului penal în noul Cod de procedură penală*, Ed. Universul Juridic, București, 2014

Lungănașu, C., *Contestația în procedura penală – câteva nemulțumiri*, publicat online la data de 16.11.2015 la adresa www.juridice.ro (ultima accesare: 16.01.2016)

Mateuț, Gh.; Nițu, D.; Criste, L., *Aspecte actuale de drept și procedură penală*, Ed. Hamangiu, București, 2015

Udroiu, M., (coord.), *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2015

Volonciu, N.; Uzlău, A.S., (coord.), *Noul Cod de procedură penală comentat*, Ed. Hamangiu, București, 2014

Zlati, G., *Tribunalul Cluj. Procedura camerei preliminare – admiterea contestației și restituirea cauzei la parchet în vederea refacerii urmăririi penale*, publicat online la data de 15.10.2014, la adresa www.penalmente.eu (ultima accesare: 16.01.2016)